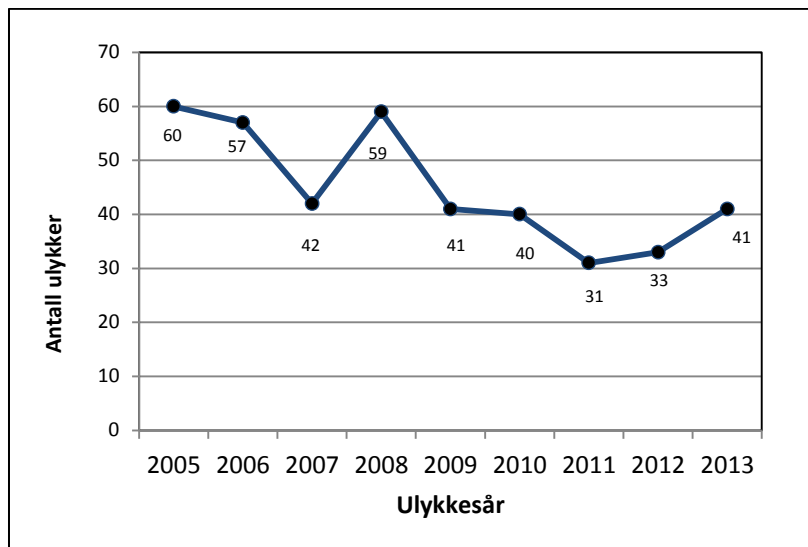
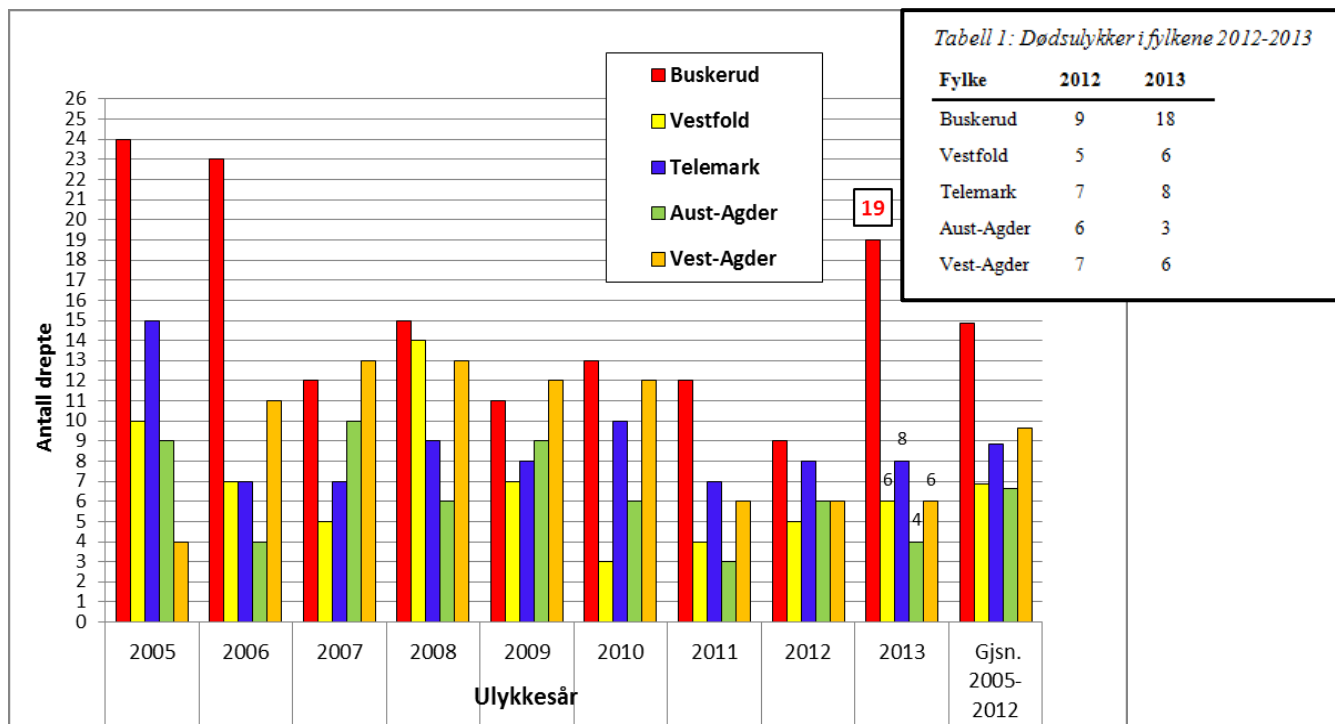

Dødsulykker i vegtrafikken i Region sør 2013, årsrapport

Figur 1: Dødsulykker i Buskerud, Telemark, Vestfold, Aust-Agder og Vest-Agder (Region sør) 2005-2013

I 2013 skjedde det tilsammen 41 dødsulykker i vegtrafikken i Buskerud, Telemark, Vestfold, Aust-Agder og Vest-Agder (Region sør). Dette er en økning på 24 prosent siden året før, som tilsvarer omtrent samme økning som for hele landet (22 prosent). Region sør var i 2013 den regionen med flest dødsulykker i Norge. Nesten halvparten av ulykkene (46 prosent) skjedde på ettersommeren/høsten (august-september). Flere av disse (5) var MC-ulykker.

Tabell 1: Dødsulykker i fylkene 2012-2013

Fylke	2012	2013
Buskerud	9	18
Vestfold	5	6
Telemark	7	8
Aust-Agder	6	3
Vest-Agder	7	6

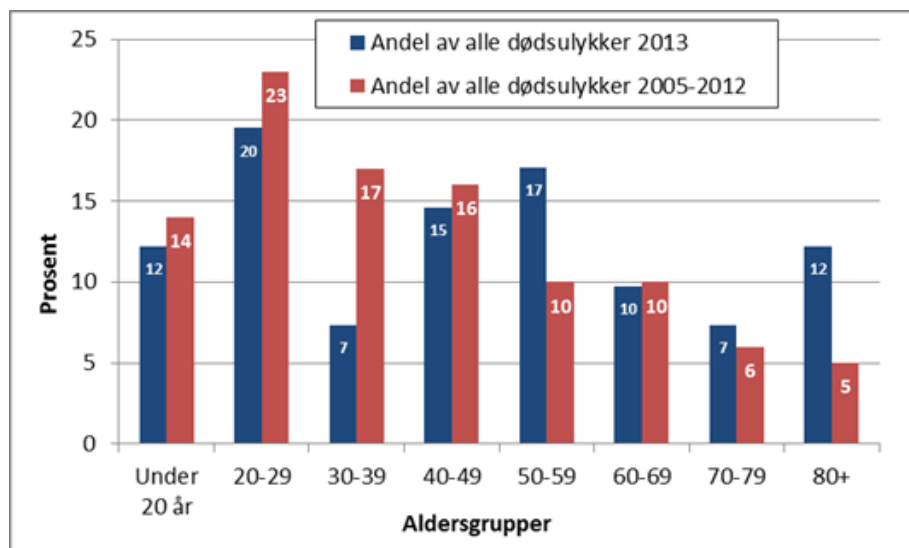
Figur 2: Drepte i dødsulykker i Region sør fordelt på ulykkesår og fylke, 2005-2013.

Buskerud står for det aller meste av denne økningen, jf. figur 2 foran. Fylket hadde hele 18 dødsulykker, med 19 drepte i 2013. Dette er en dobling i forhold til 2012, og bidrar til at den positive nedgangen for både fylket og hele regionen de siste årene, snur. Ellers var ikke tallene mye annerledes enn i 2012. Ulykkene i Aust-Agder og Vest-Agder har gått *ned* siden 2012 (tabell 1). 8 ulykker skjedde i Telemark, 3 i Aust-Agder, mens Vestfold og Vest-Agder stod for 6 dødsulykker hver. Figur 2 viser antall *drepte* i fylkene, som er gjennomgående høyere enn antall dødsulykker, da det kan være flere drepte i samme ulykke.

43 personer ble drept i de 41 dødsulykkene, 13 personer ble hardt skadd, 17 ble lettere skadd og 26 kom fysisk uskadd fra ulykkene. Ytterligere 50 personer uten eller med lettere skade var involvert i en bussulykke på Meheia i Kongsberg i august. Disse kommer i tillegg.

3 andre døde også på vegene i Region sør dette året, men dette var ikke pr. definisjon vegtrafikkulykker. De ble tatt ut av statistikken fordi de enten var selvalgte eller skyldtes illebefinnende. Ulykkesanalysegruppa har mistanke om at det i det offisielle tallet på 41 dødsulykker inngår 3 «ulykker» for mye, hvorav 2 skyldes at fører døde av et illebefinnende før kollisjonen og 1 var selvalgt, men som politiet har bestemt at likevel ikke skal tas ut. Hadde disse blitt tatt ut, ville vi hatt 38 dødsulykker i vår region i 2013. Av alle trafikkdødsfallene dette året ($41+3=44$), er det altså grunn til å tro at 6 (15 %) ikke var trafikkulykker. Tilsvarende prosent i 2012 var 24, som var et år med særlig mange tilfeller som ikke falt inn under definisjonen av en vegtrafikkulykke.

29 personer, som utgjør 67 prosent (2/3) av de drepte, var i 2013 mer eller mindre aktivt medvirkende i/utløser av ulykkene der de selv ble drept. De øvrige 14 drepte (33 prosent) medvirket ikke, eller var i liten grad medvirkende til egen død. Tallene inkluderer også fotgjengere og personer på sykkel og MC/moped/ATV. Andelen drepte som utløste egen død var i 2013 noe høyere enn andelen for de foregående 8 år (hhv. 62 prosent utløsende og 38 prosent ikke-utløsende).

Figur 3: Aldersfordeling blant utløsende førere i dødsulykker i Region sør 2013 sammenlignet med perioden 2005-2012. Oppgitt i prosent av alle ulykker i hhv. 2013 og 2005-2012

Når det gjelder aldersfordeling, viser figur 2 en høy andel *eldre* utløsende førere i 2013 sammenlignet med tidligere år. 5 av ulykkene ble utløst av førere over 80 år, som tilsvarer 12 prosent av alle 2013-ulykkene, og utgjør dobbelt så høy andel som tidligere. Figuren viser

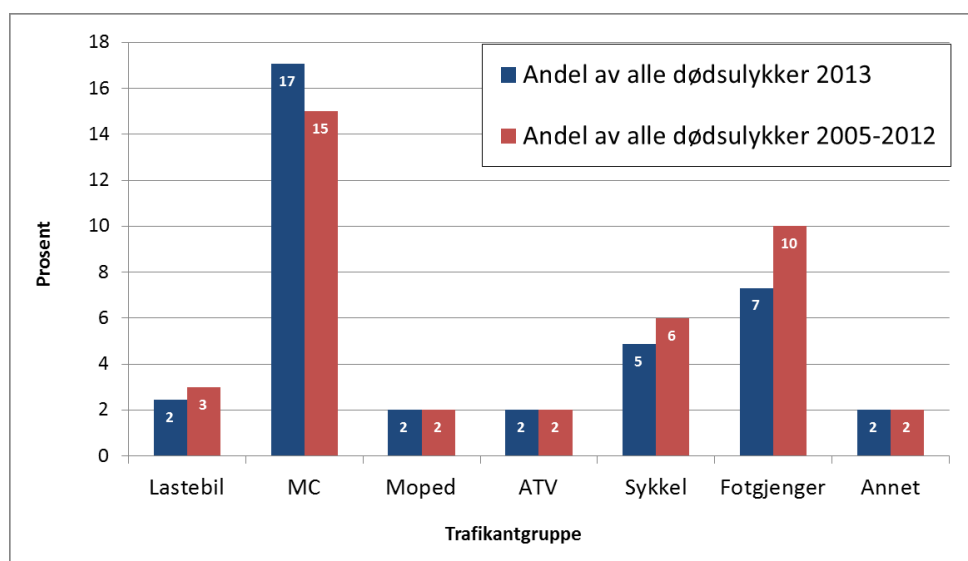
også en lignende negativ utvikling for utløsende førere i 50-årene: Andelen i denne aldersgruppen økte med 70 prosent i 2013 sammenlignet med andelen 50-åringene i perioden 2005- 2012. Personer i 30-årene utpekte seg derimot positivt, med en betydelig reduksjon i 2013: Andelen utløsende førere i denne alderen ble mer enn halvert sammenlignet med tidligere, fra gjennomsnittlig 17 prosent av alle ulykkene pr. år i 8-årsperioden til 7 prosent av alle ulykkene i 2013.

Ingen av de drepte eller utløsende førerne var barn eller ungdom under 17 år i 2013. 4 av de utløsende førerne var 18 eller 19 år, som betyr en noe lavere andel helt ferske førere enn tidligere.

Dersom vi ser på aldersfordelingen for de drepte, får vi mye av det samme bildet som aldersfordelingen for de utløsende førerne, men andelen drepte i de eldste aldersgruppene er en del høyere, da eldre har lavere fysisk tåleevne.

Kjønnsfordelingen for de utløsende førerne i 2013 var 35 menn og 6 kvinner (85 prosent menn og 14 prosent kvinner, dvs. 85:14). For de drepte var fordelingen 31 menn og 12 kvinner (28:72). Andelen kvinner blir langt høyere når vi ser på utløsende eldre førere enn for utløsende yngre førere. Mens forholdet mellom mannlige og kvinnelige utløsende førere i alle dødsulykkene i 8-årsperioden var 80:20, var det for 60- og 70-åringene 60:40. 2013 avvok ikke mye fra dette mønsteret.

I alt 69 kjøretøy var involvert i dødsulykkene i 2013. Figur 4 viser trafikantgruppene for de drepte oppgitt som andel av alle ulykkene. 2013 skilte seg ikke vesentlig ut fra tidligere år.

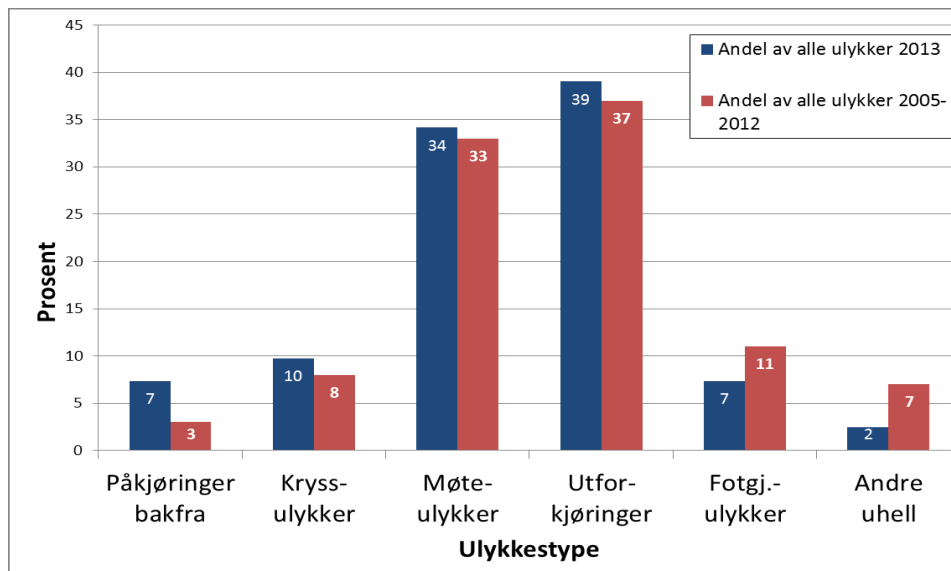

Figur 4: Drepte i Region sør 2013 fordelt på trafikantgruppe, oppgitt som andel av alle ulykker 2013 sammenlignet med forutgående 8-årsperiode. Person-/varebiler (med 27 drepte) er holdt utenfor.

Tallet på MC-ulykker var en del høyere i 2013 enn de siste årene (7), men ikke mye høyere enn det har vært i gjennomsnitt pr. år de forutgående 8 årene. Det skjedde mange MC-ulykker på sensommeren/høsten dette året. 5 (70 prosent) av alle MC-ulykkene inntraff i august-oktober. Tilsvarende andel for de samme månedene i 8-årsperioden var 29 prosent. Det ble «bare» drept 3 fotgjengere dette året, som betyr en nedgang på ca. 30 prosent sammenlignet med de foregående årene. Tallet på drepte i person- og varebiler var 27, og utgjorde som

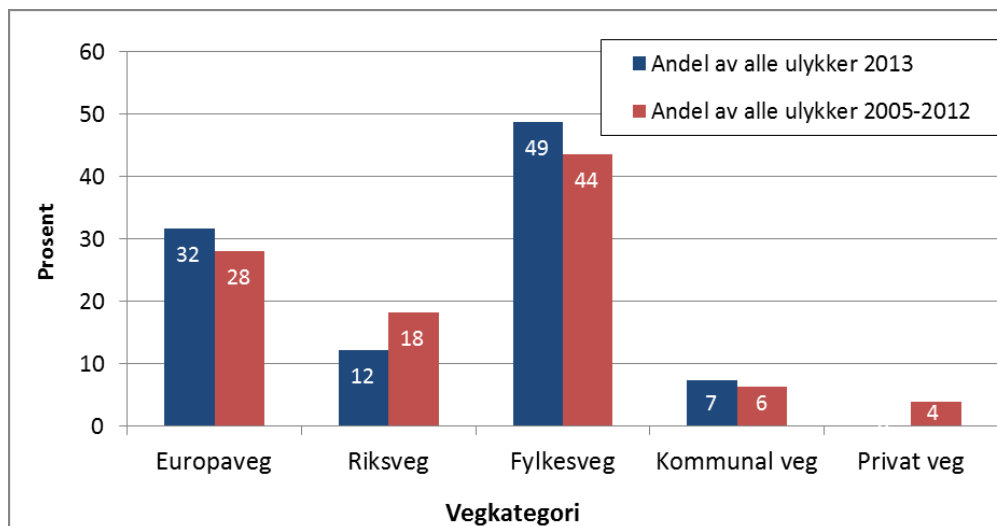
tidligere ca. 2/3 av alle ulykkene (ikke vist i fig. 3, for lesbarhetens skyld). Ingen ble drept i buss i 2013, til tross for at det var involvert to busser i dødsulykker dette året.

Fordelingen av ulykker på ulykketyper har heller ikke endret seg vesentlig sammenlignet med de forutgående 8 årene, se figur 5 under.

Figur 5: Dødsulykkene i Region sør 2013 fordelt på ulykketype, andel av alle ulykker 2013 sammenlignet med forutgående 8-årsperiode.

13 av 2013-ulykkene skjedde på europaveg, 5 på riksveg, 20 på fylkesveg, og 3 på kommunal veg. 1 av ulykkene skjedde på gang-/sykkelveg. Omregnet til prosent av alle ulykkene, betyr dette at fylkesvegene lå høyest (49 prosent), europavegene nest høyest med 32 prosent, etterfulgt av hhv. riksveger og kommunale veier (jf. figur 6 under). Andelen dødsulykker på europaveger og fylkesveger var noe høyere i 2013 enn i de forutgående 8 årene.

Figur 6: Dødsulykkene i Region sør 2013 fordelt på vegkategori, andel av alle ulykker sammenlignet med forutgående 8-årsperiode.

Våre analyser gir grunnlag for å konkludere med at 5 av førerne (12 prosent) har vært ruset, 15 førere (37 prosent) har kjørt godt over fartsgrensen eller kjørt uforsvarlig etter forholdene, 2 førere (5 prosent) kan ha sovnet/har vært svært trøtte og 8 (20 prosent) har hatt en fysisk eller psykisk lidelse som har gjort dem mindre egnet til å føre et kjøretøy (jf. tabell 2). Ruslidelser, psykiske lidelser og aldersrelatert helsesvekkelse inngår her. Vi bruker da begrepet «medvirkende faktorer» til at ulykkene skjedde, som betyr at det også kan ha vært flere faktorer inni bildet for å forklare ulykkene. Over halvparten av de «uskyldige» satt i/på et annet kjøretøy enn det utløsende. Fotgjengere og syklister inngår her.

Tabell 2: Medvirkende faktorer til at dødsulykkene skjedde, 2013 sammenlignet med perioden 2005-2012. Prosent av alle ulykker (flere faktorer mulig i samme ulykke).

Medvirkende faktorer til at ulykkene skjedde	2013 (%)	2005-2012 (%)
Høy fart	37	45
Rus	12	28
Trøtthet	5	12
Sykdom	20	11
Mistanke om selvvalgt hendelse	2	3

Andelen ulykker der sykdom var medvirkende faktor, eller en av flere årsaker til ulykken, økte til nesten det dobbelte i 2013 sammenlignet med foregående 8-årsperiode, det vil si fra 11 til 20 prosent. Dette skyldes blant annet at det var flere eldre førere over 80 år involvert i dødsulykker dette året enn tidligere. Andelen utløsende førerne som var ruspåvirket har derimot gått mye ned sammenlignet med tidligere, det vil si blitt mer enn halvert i 2013 sammenlignet med perioden 2005-2012. For høy fart gikk også mye ned, men ikke så mye som rus.

Når det gjelder årsaker til skadeomfang, var manglende bruk av bilbelte eller hjelm en viktig årsak til det dødelige utfallet i 39 prosent av dødsulykkene i foregående 8-årsperiode. Denne prosenten gikk betydelig ned i 2013, da andelen av de drepte som ikke brukte hjelm eller bilbelte var helt nede i 12 prosent.

Det skjer betydelig flere fotgjengerulykker i høst-/vinterhalvåret enn i vår-/sommerhalvåret, hhv. ca. 2/3 i på vinteren og høsten og 1/3 ellers. I perioden 2005-2013 har 16 fotgjengere mistet livet i mørkeulykker i de 5 fylkene. Bare 1 av disse skjedde i 2013. Ingen av de drepte fotgjengerne brukte reflekser. Mørkeulykker utgjorde ca. 40 prosent av alle fotgjengerulykkene i samme periode.

I om lag hver femte dødsulykke (21 prosent) ble den drepte utsatt for en situasjon det var vanskelig å forsvare seg mot («blind vold»), i følge analyser av dødsulykkene i forutgående 8-årsperiode. De fleste av disse var fotgjengere. Andelen i 2013 var omtrent lik. Drepte passasjerer i utløsende kjøretøy som ikke sier fra når fører kjører med rus eller godt over fartsgrensen, inngår ikke i denne andelen.